

Izhaja vsak pondeljek
in četrtek ob 8. uri
— predpoldne.
Stane za celo leto 15 L.,
za pol leta 8 L., za četrtek
leta 4 L. Za inozemstvo
celo leto 20 L.
Na naročila brez
dopoljene naročnine se
ne oziramo.
Odgovorni urednik:
RICHARD OREK.

Številka 79.

GORIJKA STRAŽA

V Gorici, v četrtek 4. oktobra 1923.

Letnik VI.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglesi
se računajo po dogovo-
ru in se plačajo vnaprej
list. izdaja konsorcijs
"GORIJSKE STRAŽE"
Tisk. S. Spazza,
v Trstu.
Uprava in Uredništvo:
ulica Mameli 5.
(prej Scuole).

Naša sveta dolžnost

Potrjena je vest, da uvaja vlada italijanski učni jezik v prve razrede slovenskih ljudskih šol. Ne le v naših hribih, temveč tudi na Krasu in v tržaški krajinai so začeli vsiljevati italijanski učni jezik slovenskim otrokom.

To je novica, ki pretresa in vzruja globine našega ljudstva. Stotisoči štarijev in otrok stope kar zmedeni pred silnim dejstvom, kateremu ne morejo še verjeti. Vsi vedo in čutijo, da se je zvršilo nekaj pretresljivega. Niti poročila o nasiljih v Istri, o pozighih naših narodnih domov v Trstu niso tako vzbunila ljudske duševnosti kakor ta vest. Narod, ki je z lastnimi močmi, ki je sam iz sebe, ki si je iz svoje srčne krvi ustvaril lastno kulturo in lasten ponos, tak narod mora smatrati izgubo svojega premoženja za malenkost v primeru s tem, kar se sedaj vrši v ljudskih šolah.

Izvršil se je napad na najsvetjejše, na največje in zadnje, kar ima narod: na njegovo duševno eksistenco. Narod, ki se ne vzgaja več v svojem jeziku, je prenehral biti narod. On je črtan in zbrisan iz kroga kulturnih narodov, njega torej ni več.

MRTVAŠKI ZVON!

«Reforma», ki jo uvaja evropski filoz Giovanni Gentile na slovenskem ozemlju, je zvon, ki naj zapoje kulturnemu slovenskemu narodu mrtvaško pesem.

Oblastniki, ki to «reformo» izpeljujejo, so pogrebci, ki naj nesejo slovenski narod v grob in položijo nanj kamen.

Kako lepo in resnično je rekel Mussolini o svojih rojakih v Dalmaciji: «Kjer je jezik, tam je narod!» Kjer jezik ni, tam ni naroda. Tam je pokopalische, na grobni spomenik — in smrt.

To geslo Mussolinijevo je naše geslo. Od nobenega naroda na svetu, torej tudi ne od mladega slovenskega naroda ni mogoče zahtevati, da bi šel prostovoljno na pare. Bil bi zločin proti naravi, proti kulturi, proti veri, proti človeštvu, ko bi narod mirno gledal, da ga stavijo v rakev.

On ima dolžnost, da se bori z vsemi močmi in vporabi vsa sredstva, ki jih ima na razpolago, da brani svoje življenje. Kakor je Bog ustvaril človeka, ne zato, da se umori, temveč da živi in se razvija, tako je ustvaril različne narode zato, da živijo in se razvijajo.

Mali slovenski narod je ustvarjen od Boga ravnotako kakor italijanski, torej je VOLJA BOŽJA, da Slovenci živimo in se razvijamo.

Kdo hoče položiti slovenski značaj, slovensko kulturo, slovenski jezik, slovensko želstvo v grob, ravna proti BOŽJI VOLJI. Kar smo od Boga sprejeli, tega si ne bomo dali ugrabititi od nikogar, to bomo branili brez strahu, odločno, z odkritim čelom.

Izjavljamo, da ni le naša narodna, naša politična in naša človeška dolžnost, temveč naravnost naša VERSKA dolžnost, da branimo poduk slovenske dece v materinem jeziku. Ker je podkrepljeno in tako zavestjo, se bo slovensko ljudstvo izkazalo trdno in neomajno, kakor je le doslej že vedno, ko je branilo svoje največje in najvišje svetinje.

**Narodi brez lastnega želstva
so narodi brez kulture.**

Kaj se godi po svetu?

Nemčija prestaja najtežje ure svoje povojne dobe. Popolni poraz, ki ga je doživel v Porurju, je pretresel nemško državo v njenih temeljih. Stresemann se je moral s krvavečim srcem ukloniti pred Poincaréjem, ker so bile moči nemškega naroda izčrpane. Uklonil se je, dasi je dobro vedel, da bo njegova vlada izpostavljena najsrđitejšim napadom nacionalistov in komunistov, dasi je vedel, da ga bodo razkričali za izdajalca domovine in hlapca francoskega kapitalizma, dasi je znal, da grozi nemški državi oborožen upor nacionalistov in komunistov in morada celo revolucija. Izpostavljal je sebe in državo najhujšim nevarnostim in se vdal, ker je videl, da ni drugačja izhoda. Le eno veliko upanje je oživilo Stresemanna: da bodo Francozi pametni ter ravnali z Nemčijo bolj zmerno in popustljivo, sedaj ko se je brezpogojno uklonila. Ko bi se bili Francozi vsaj nekoliko zavzeli za premagano in zlomljeno Nemčijo, bi bil Stresemann na koncu. Kajti nemški narod bi bil spoznal, da je brezpogojna predaja v Porurju nemškemu prebivalstvu koristila, da je francoski pritisk pojental in da je bila torej politika Stresemanna uspešna. Toda Poincaré je ostal trd in neizprosen. Nič ga ni ganilo, da je Nemčija padla na kolena pred njegovim silo. Razglasil je v več govorih, da zmaga Francije še vedno ni dosegrena, da je treba držati trdno bajonet v rokah, ker se Nemci sedaj pripravljajo na zahrbten podzemeljski boj. Francoski pritisk v Porurju se ni prav nič zmanjšal, veliko upanje Stresemanna leži združljeno na tleh.

Položaj vedno bolj temen.

Neusmiljeno trda politika Poincaréja je vplivala kakor sod olja, ki ga vlijše na žerjavico. Nacionalisti in komunisti so dvignili velikanski krik, da je politika berlinske vlade poginala nemški narod v še hujšo nesrečo, in so se torej prorokovanju protivladnih strank popolnoma uresničila. Po celi Nemčiji je zavrelo kakor v ognjeniku. Od vseh strani so zašigali visoki plameni upora. Ko je videl Stresemann, da je nevarnost najvišja, je proglašil v Nemčiji obsedno stanje in izročil vso oblast v roke vojaškega diktatorja, kakor smo že zadnjič poročali. Kako potrebno je to bilo, vidimo iz tega, da je kljub prekemu sodu in obsednemu stanju izbruhiila par dni zatem oborožena vstaja v pruskem mestu Küstrinu. Nad 400 oboroženih mož je vdrlo v staro trdnjavno pruskega obmejnega mesta in se hotelo polastiti vlade, upajoč da se jim priključi vojaštvu, katerega bo pošljala berlinska vlada nadnje. K sreči je bil Stresemann pripravljen in je dal ukaz, naj se upor z vojaško silo zatre. Armada je ulovila voditelja upornikov in razrožila vseh 400 mož. Nevarnost je sicer premagana, toda dogodki v Küstrinu dokazujojo, da so nacionalisti že na delu, da pripravljajo krajevne vstaje, iz katerih naj se rodi končni in splošni prevrat. O tem pričajo mnogoštevilne demonstracije in neštetni spopadi, ki se po-

navljajo v nemških mestih zadnje tedne.

Obstanek Nemčije ogrožen.

Zalostno, prežalostno je danes na Nemškem. Poincaréjeva politika je raznetila najhujša nasprotja med strankami in deželami. Na Bavarskem je prikipele sovraštvo proti berlinski vladi in njeni politiki do vrhunca. Klic: «Korakajmo v Berlin!» gre od ust do ust in vojaške diktatura je prešilka, da bi ga udušila. Nemško državo hočejo rešiti «z bavarskimi pestmi». Sovražniki nemškega naroda so židovski markisti, ki se imenujejo socialne demokrate in komuniste. Tako je imel general Ludendorf te dni govor, v katerem je rekel zborovalcem:

«Tovariši! V imenu mrtvih držite se tega gesla: Nemčija mora — in to je naša trdna volja — priti zopet do svoje vojne zastave. Mi ne ozdravimo nikdar, ako ne iztrebimo komunizma in marksizma, ako ne bo nemški delavec gledal svet zopet s svojimi dobrimi očmi. Mrtvi so izvršili svojo dolžnost, tudi vi morate izvršiti svojo: rešite nemške delavce, rešite narod in državo!»

V smislu teh besed je začela vojaška diktatura na Bavarskem pritiskeati že na delavstvo. Vzeli so delavcem pravico do stavke, ukinili njihovo združevalno svobodo in zagrozili z zaporom in težkimi denarnimi globami vsem, ki se ne marajo pokoriti. Bavarska vlada je razorožila komuniste in socialiste, pustila pa nacionalistom vse njihove vojaške oddelke nedotaknjene. Bavarsko delavstvo je zvezano na nogah in rokah in se ne more ganiti.

Dežela proti deželi!

Ta politika je vzbudila nepopisno ogorčenje med socialisti in komunisti vse Nemčije in vzbunila cele dežele proti Bavarski. Na Saksonskem in Turinškem, kjer so delavci v večini, nameravajo stopiti v vlado tudi komunisti in zahtevajo, naj se ustvari skupen delavski blok proti bavarskim nacionalistom. Zapre naj se meja proti Bavarski in proglaši gospodarski bojkot proti tej deželi. Delavstvo naj se oboroži in pripravi na odločno obrambo. Pred našimi očmi se vzdiguje torej žalostna slika: ena dežela se oborožuje proti drugi, velika nemška država se trga naražen, zdi se, da sijajna in ponosna stavba razpada. Nihče ne more prorokovati, če se bo dal ta razvoj ustaviti in se Nemčija še reši pred razpadom v različne ločene državice.

Narodni izdajalci na delu!

Tudi v zasedenem ozemlju, to se pravi na Rurskem in v renskih deželah, se je začelo gibanje proti enotnosti države. Obstoji pa temeljna razlika med zasedenim ozemljem in drugimi deželami Bavarski so n. pr. sicer ostri nasprotniki Berlina, toda nikdar niso zahtevali razcepitve Nemčije. Le razmere so, ki silijo Bavarsko, Turinško in Prusko narazen, toda to ni v programu. Nasprotno! Nacionalisti hočejo veličino in preporod skupne nemške domovine, oni hočejo osvoboditi Nemčijo vseh no-

trajnih «razdiračev», ki ovirajo njen pravci.

V Porurju so pa razmere drugačne. Tam se je pojavila struja narodnih izdajic, kateri načeljujejo zloglasna Mathes in dr. Dorten. To gibanje je naperjeno proti nemškemu narodu in hoče s pomočjo Francozov odtrgati rursko deželo in renske pokrajine od skupne domovine. To je v programu in načrtu stranke gospodov Mathesa in Dortena. Kar propagira ta struja, je navadna veleizdaja. Tako so po nastopu Stresemannove vlade nalepili ti gospodje na kolidvor v Koblenzu na zidove poziv, v katerem pravijo: «Porenci! Odgovajte Berlinu plačevanje davkov! Ne sprejemajte več berlinskih ničvrednih oguljenih mark!» Tako govorijo o denarju lastne države!

«Volja ljudstva.»

Politično najbolj neizobraženi in zaostali prebivalci Porurja gredò tem breznačajnežem in koristolovcem na lim. Pomislite: davkov ni treba več plačevati! To je velika skušnjava! Zraven tega podpira francoska vlada to gibanje z vsemi sredstvi, ki ji so na razpolago. Narodni izdajalci so svobodni, oni so zaščiteni od francoskega vojaštva, oni prejemajo francoski denar, oni se gibljejo, kjer hočejo, vse ostale poštene in značajne nemške stranke so pa preganjane in zatirane.

Kako očitno podpirajo Francozi Dortena in Mathesa, se je pokazalo preteklo nedeljo. Na poziv francoske vlade so priredili renski separatisti v mestu Düsseldorf Kongres, na katerem naj bi prišli njihovi pristaši iz vseh delov Porurja in renske pokrajine, da manifestirajo za samostojno državo, ki se mora takoj odcepiti od Nemčije. To je hotela francoska vlada, ker želi natvezti svetu, da je nemško ljudstvo tisto, ki hoče proč od Nemčije. Tako bi se ustanovila «z voljo ljudstva» posebna država, podrepnica Francozov. To je sanja in up Poincareja, to slast francoskih kapitalistov.

Razbito zborovanje.

Zato so Francozi podprli na vse kriplje kongres separatistov v Düsseldorfu. Dali so izdajalcem na razpolago posebne vlake in vse morec olajšave. Celò tako daleč so šli Francozi, da so pozvali prebivalstvo Düsseldorf, naj v nedeljo sprazni od 10. ure vse ceste, na katerih bodo korakali separatisti na zborovanje. Voditelji izdajalcev so pa izjavili, da postrelè vsakega, ki bi hotel motiti njihov shod.

Poštene stranke Düsseldorf, so sklenile, da se mora prebivalstvo v znak protesta ostraniti z vseh cest in ostati doma. In res so bile tisti dan vse ceste mrtvaško prazne. V znak protesta so se zaprle vse gostilne, vse kinematografi, vsa gledališča, avtomobili so ostali v garažah, izvoščki se niso pojavili nikjer v celiem mestu. To je bil svečan, mogočen, pretresljiv protest. Niti hleba kruha niti kozarca vina in dobil separatist v Düsseldorfu.

Zborovanja se je vdeležilo približno 10.000 ljudi, kar ni veliko, če pomislimo, da šteje dežela 10 milijonov prebivalcev.

Komunisti v Düsseldorfu so sklenili, da ne ostanejo doma, temveč napravijo protidemonstracijo.

DNEVNE VESTI

Grožnje proti poslancu Ščeku!

Zato so se razvrstili na gričku, ki je stal ravno nasproti zborovališču separatistov. Ko je stopil na oder Matthes in hotel otvoriti zborovanje, je švignil strel iz samokresa prav mimo njegove glave. Nastala je grozna zmešjava, začelo je streljanje vse vprek, na tleh je obležalo več mrtvih in 40 težko ranjenih. Separatisti so poklicali francosko vojaštvo, ki je skupno z njimi napadlo domačo policijo in delavce, uporabljajoč pri tem oklopne avtomobile in kavalerijo.

Tako se je končal kongres separatistov.

Prisega zvezbe.

Gibanje separatistov se širi, kakor rečeno med najbolj nezavednim in najslabšim delom prebivalstva, ne more pa pridobili nikakih tal med probujenim in naprednjim ljudstvom, organiziranim v starih političnih strankah. Najmogočnejša stranka na Rurskem in v Porenju je katoliški «Centrum», od katerega ni odpadel tekom francoske zasedbe niti en pristaš. Časopisje poroča, da je moč te stranke po francoski okupaciji celo zrastla. Centrum je odločen nasprotnik separatistov, ki jih smatra za narodne izdajalce. Za katoličani pride socialna demokracija, nato nacionalisti, komunisti in liberalci, ki so seveda vsi proti odcepitvi Po-rurga in renskih dežel od Nemčije.

Kako trdno in zvesto se drži ljudstvo domovine, vidimo iz zborovanja v Kölnu, ki se je vršilo istočasno z onim v Düsseldorfu. Združene stranke so svečano nastopile proti odcepitvi in prisegle večno zvestobo skupni državi. Nad 100.000 ljudi je dvigalo roke k slovesni zaobljubi. Sprejeta je bila enoglasno resolucija, ki pravi med drugim: «Renska dežela ostane neomajno združena z nemško domovino. Vsakemu poskusu, spremeniti njen državno pripadnost, se bo strastno zoperstavila. V svečani obliki se zavarujemo proti sleherinemu poskusu, potlačiti z nogami našo svobodo in raztrgati trdno vez ki nas druži s celokupno Nemčijo.»

To je volja ljudstva, ki ima čisto drugačen pomen in odmev, kakor kongres v Düsseldorfu. V Düsseldorfu so se zbrali ljudje, ki hočejo pod zaščito francoskih bajonetov izkoristiti iz tisoč ran kravečo domovino, tukaj množice, ki se borę za svobodo, za poštenje in pravico.

Klub temu obstoji nevarnost, da bo Francija te dežele odcepila in pognala s pomočjo izdajalcev Nemčijo v pogubo.

V prihodnjih mesecih se bo odločila usoda nemške države.

**Širite Naročajte
Berite „Goriško Stražo“.**

Obnova družinskega življenja.

c) Največ škoduje družinskemu življenju predčasno ali nezmerno spolno življenje. Vse spolne kuge imajo svoj vir v izvenzakonskem spolnem življenju, edino resno in uspešno sredstvo proti spolnim kugam je spolna zdržnost izven zakona.

Za obnovo družinskega življenja je potrebna obnova vsega našega mišljena in delovanja v duhu krščanskih načel. V malokateri drugi smeri se je oddaljilo naše življenje tako daleč od krščanstva kakor ravno v razmerju obeli splov. Zato je naša dolžnost, da posebno v tem pogledu podpiramo prizadevanje Cerkve po nравni obnovi in povzdigi zlasti onih krogov ki

tje smatrajo, da ne živijo v družini. 8. edini vnuk starega očeta, ki je stopil v 70. leto in ki nima sinov iznad 16. letom. 9. edini vnuk stare matere — vdove, ki niha iznad 16. letom.

Prošnje rešuje naborni svet (Consiglio di leva). Proti odločbam je dovoljen rekurz na vojnega ministra.

Nadškof Antonin C. Stojan umrl.

V Olomcu je umrl tamošnji nadškof Antonin C. Stojan. Bil je dolgo let državni poslanec in velik dr. Krekov prijatelj. Po prevratu je postal olomuški nadškof.

Za svobodo narodov.

Komunistična stranka Italije je izdala skupno z vodstvom komunistične mladine spomenico o reškem vprašanju, v kateri pravi med drugim:

«Komunistična stranka izraža reškemu prebivalstvu simpatije delavcem in kmetov Italije, ki vedo, da prenašajo reški delavci leta in leta vsakovrstne neprilike, pomanjkanje in brezposelnost. Reški prebivalci, naj bodo katerekoli narodnosti, naj govore katerikoli jezik, imajo pravico biti svobodni, prav tako, kakor imajo pravico do narodne svobode Italijani, ki prebivajo na vzhodnem jadranskem obrežju ter Slovenci in Hrvati v Julijski Krajini in Nemci ob Zgornej Adizi. In kakor ni svobode drugače kot v priznanju enakih pravic, ki jih zahtevaš zase, tudi drugim, tako ni mogoče doseči druge podlage civiliziranega življenja, kakor da se prizna, da nacionalne razlike ne morejo in ne smejo biti ovira pri sodelovanju za mednarodno organizacijo gospodarskega življenja posameznih držav.»

Ta okrožnica je za naše čase precej odločna in pogumna.

Boj proti slovenskim otrokom!
Okrajni šolski svet v Postojni je izdal proti slovenskim ljudskim šolam okrožnico z dne 30. septembra 1923 (C. d. 5/3059 ad), v kateri stoje zgodovinske besede:

«V ravnanje šolskih vodstev poročamo, da mora biti od 1. oktobra dalje potuk vseh predmetov v prvem razredu ljudskih šol izključno italijanski Pouk slovenskega jezika bo za otroke omenjenih razredov neobvezen.»

Boj proti slovenskim učiteljem.

Vlada je odpustila s 1. oktobrom iz službe vse provizorne učitelje ter vrgla tako na cesto par sto eksistenc brez vsake utemeljitve:

V okraju goriskega selskega sveta je na cesti približno 70 učiteljev, na Sezanskom 29, na Tržaškem 22.

Komentar je nepotreben.

Vozni red.

Na državni železnici Trst-Podbrdo od 1. oktobra ne vozita več brzovlaka, justranji ki je vozil skozi proti Trstu ob 10% uri, večerni pa proti Podbrdu ob 6.17, ampak osebna vlaka, ki sta vozila po prejsnjem voznem redu. Iz Gorice, kjer se križata odhaja ob 1½ pop. eden proti Podbrdu, drugi proti Trstu.

Poroka.

Pred kratkim se je poročila gđ. Pepina Terpinova iz znane družine v Kasovljah z g. Černetom iz Trsta. Obilo sreće!

V korist lovcev!

Gospod Walter Windspach, trgovec s kožami lisic, kun, podlasic, zajevč, mačk i. t. d. je otvoril svoje skladnice in pisarno v ulici Carducci št. 10 (hiša Giuliani) v Gorici. Vsakdo zmore že od daleč razločiti desko z veliko lisico. Windspach plačuje najviše cene za živalske kože. Sedaj kupuje kože zajevč, proti koncu meseca v oktobra pa vse druge živalske kože.

Kaj je novega na deželi

Sv. GORA.

Neizbrisno je ostala v spominu vsakega Marijemu častilcu svetogorske Matere Božje nepopisno lepa slovesnost prenešenja čudodelne podobe Matere Božje iz goriške stolne cerkve na Sv. Goro 2. oktobra lanskega leta. Gotovo bomo vstregli vsem Marijinim častilcem, ako javimo, da se bo letos z vso slovesnostjo obhajala obletnica prenešenja milostne podobe M. B. na razvalinah prejšnje bazilike, ker bo gotovo velikanska vdeležba. — Slovesno sv. mašo bo imel msgr. dr. Alojzij Fogar, novi škof tržaški.

Obletnica se bo vršila v nedeljo 7. t. m. Vodstvo svetišča in predstojništvo samestana na Sv. Gori pri Gorici.

LOG pod Mangartom.

Neprenehoma se pojavljajo vesti, da mora ta ali oni duhovnik, ki nima tukaj domovinske pravice, zapustiti naše

kraje in se izseliti preko meje. Tako je tudi naš g. kurat Ivan Sekula dobil odbito državljanstvo, ter se bo moral posloviti izpod sivega Mangarta. Tukaj nji občinari obzalujemo, da nas takojenadoma zapusča. Čeravno je bival smo dve leti v naši sredi, je vellko dosegel. Trudil se je mnogo za naše ljudstvo ter ga skušal pripeljati na pravapot. Je izvrsten pevec, ki je ustanovil pevsko društvo v Strmu, za kar mu morajo biti strmški fantje hvaležni. Bi je tudi občinski tajnik in se je tudi za občino mnogo ubjal. Le s težkim in krvavečim srcem se poslavljamo od natega priljubljenega in dobrega kurata.

Z ljudstvom Mangart sivi ob slovesu klice: «Bog Vas živi! Vaš duh in Vaše delo med nami dolgo bo živel.»

Sv. KRIŽ.

V nedeljo dne 7. oktobra prirediti mladina iz Vel. Žabelj v Sv. Križu

so se v svojo nesrečo odtegnili njene vplivu.

Vse naše politično, gospodarsko in prosvetno delo mora prav posebno upoštevati, pospeševati družinske zadeve. Izločiti treba in brezobzirno zatreći, kar nasprotuje družinskemu smotru: vzbujanje in poveličevanje nagonov v kakršnikoli, umetniško še takoj dovršeni oblik, poneumnjevanje po alkoholu in opolzkih zabavah itd.

Zdramiti je treba iznova zavest, da je spolni nagon kakor ogenj, ki dobro osebno razmerje do drugega spola služi, a strahotno gospodari in da je vestna zadeva delekozebnega pomena. Za zakon, ki je naravna ustanova z jasnim življenjskim smotrom — ohranitev in pomnožitev človeškega rodu — treba temeljite priprave.

Predvsem duševne zrelosti, utrjenega značaja in tanke vesti, ki se točno zaveda s sprejetimi pravicami tudi prevzetih dolžnosti in odgovornosti za ugodne ali nesrečne posledice poznih rodov. Treba globoke srčne naklonjenosti, ki prevladuje osebno sebičnost in je vsikdar pripravljena žrtvovati lastne lagodnosti v prid drugemu. Za zakon treba telesne zrelosti in nekega zanesljivega osebnega in družinskega zdravja, zakaj zdravstveni nedostatki prednikov in sorodnikov se množe na potomstvu.

Tudi neke gospodarske pripravljenosti in pridobitne sposobnosti je treba, ker v gmotnih stiskah zamira telesnost in duševnost.

To vzvišeno in hvaležno nalogo prevzemi naša prosvetna organizacija, te izobrazbe treba našemu ljud-

stvu v prvi vrsti!

Obnova družinskega življenja je z nas Slovence vprašanje narodnega obstoja. Noben narod ni utrpel v sledovnih in povojnih dogodkov primeroma tako ogromnih izgub kakor nam je mali narodič. Svetovni vihra nam je strahovito sklestila in razklala naše skromno narodno drevesce. Ako hočemo, da se to ljubljeno dreveci opomore in popravi izgube s krepkimi obilnimi poganjki in da si ohrani mesto na božjem solncu, treba mu odrebiti korenine vse gnilobe, treba mu obnoviti družine. Najbolj nujno narodno delo je obnova vsega našega predvsem družinskega življenja in duhu krščanstva. S krščanstvom in krščanskim družinskim življenjem je spojena usoda slovenskega naroda! (Dolgotrajno odobravanje).

Javno prireditev z deklamacijami in sočno priljubljeno veliko dramo »Krivoprisežnik«. K obilni udeležbi vabi mladina.

BOVEC.

(Težka avtomobilска nesreča.) V pondeljak zjutraj se je prigodila na cesti med Bovcem in Kobaridom v bližini Trnovega težka avtomobilска nesreča, ki bi bila lahko zahtevala celo vrsto človeških žrtev, a se je k sreči končala samo s telesnimi poskodbami, ki so pri večini lahke in le pri treh težke, toda, kakor pravijo poročila, ne smrtne. Kakor znamo imamo parkrat na dan avtomobilno vozezo s Sv. Lucijo. Prvi avtomobil odhaja ob 3. zjutraj. Tudi v pondeljak se je odpeljal ob tej uri z 11. popotniki. Vodil ga je šofer Fr. Stanzer. Na strmih sklepkih v bližini Trnovega se je nenašoma pokvarilo krmilo in šofer ni bil več gospodar svojega voza. Avtomobil je zavil čez rob ceste ter se po strmini prevergel v Sočo. Med potniki je nastala sedaj grozna zmesnjava. Vsi so se skušali rešiti in skočiti iz avtomobila. Ker so drevesa in skale na brezni strmini nekoliko zavirale prevračajoči se voz, se je nekaterim posrečilo zbežati iz smrtonosnega vozila. Kljub temu so bolj ali manj težko ranjeni vsi potniki. Najtezej poškodbe je dobil šofer, katerega stanje je precej opasno. Njega in dve drugi težko ranjeni osebi so odpeljali v bolnišnico v Čedad. Avtomobil je seveda razbit in polomljen.

RAVNE.

Zopet moramo poročati o nesreči, ki se je pripetila pri pobiranju strelnega materijala. Neki Anton Baquini, star 24 let, je razkladal nevarne projektilne zbiralne prostoru. Nesreča je hoteila, da je razpočila neka bomba in mu razmesarila obe roki. Odpeljali so ga v gorisko bolnišnico.

GOSPODARSTVO

Natečaj za pridelovalce žita.

Da bi se dvignila proizvodnja žita na Goriskem, sta razpisali dejelni upravi za Furlanijo in Trst natečaj za naše kmetije, in sicer z nastopnimi darili:

- 1.) eno darilo 300 lir z zlato svetinjo in diplomom;
- 2.) tri darila po 200 lir s srebrno svetino in diplomom;
- 3.) pet daril po 100 lir z bronasto svedeno in diplomom;
- 4.) deset daril po 50 lir z diplomom.

Navodila za natečaj.

K natečaju so pripravljeni kmetovalci Goriskega, gradičanskega, krminskega, tržiškega in červinjanskega okraja. Kdor se hoče vdeležiti natečaja, mora predložiti prošnjo na Kmetijskem uradu v Gorici, v Tržaški ulici št. 43, in sicer najkasneje do 30. decembra 1923. Navesti mora svoje ime in priimek, občino, v kateri leži posestvo, celotni obseg zemlje in obseg tiste površine, na kateri se seje, oziroma se bo sejalo žito, nadalje različnost obdelane zemlje in kakovost gnojenja.

Razsojevalna komisija bo obiskala v prvih polovici meseca junija posejana zemljišča, ki so priglašena za natečaj, in razdelila darila. Pri tem ne bo vpostavljan le donosa zemlje, temveč tudi izmeno pridelkov, kakovost semena in vsekak trud ter cel sistem, katerega je uporabil kmetovalec, da dvigne proizvodnjo.

Vdeleženci bodo morali Kmetijskemu uradu staviti na razpolago šop žitnih rastlin, ki jih potegnejo iz zemlje tik pred žetvijo, nadalje morajo shraniti tudi 1 kg. semena. To je potrebno, ker se bo vrisila na sedežu kmetijskih zadružnosti posameznih okrajev razstava žita.

Darila se porazdele tekomp meseca avgusta 1924.

Mestne novice

Svinjska noga na mizi.

V nedeljo popoldne, ko ni bilo nikogor doma, so edprli neznani gospodje stanovanje tukajnjega časnikev, dopisnika »Piccola« gospoda Egona Cunteja, ki staneuje v ulici Morelli ter preiskali njegovo perilo, njegovo zlatanino in njegove obleke. Kar jim je ugajalo, so zvili v zavoj ter z njim odšli.

Vrednost odnešenega blaga znaša 7000 lir. Da bi ne bil gospod Cunte preveč žalosten, so mu pustili na mizi šop ključev in svinjsko nogo, ki se da skuhati v kaši. Slaba tolažba.

Radi prostitucije

so bile v zadnjih treh dneh zopet aretrane 3 ponočne ptice. Tokrat ni med njimi — hvala Bogu — nobene Slovenke.

Med Vidmom in Gorico.

Poročali smo o dogodkih, ki so se odigrali ob prili nogometne tekme med goriškimi in videmskimi športniki pred zadnjem nedeljo v Vidmu. Zadnjo nedeljo se je vrsila proti-tekma v Gorici. Zmagali so tudi tokrat Videmci. Med goriško »La Voce« in videmskim »Friuli Fascista« se še vedno bije peresni boj radi ne baš gostoljubnega nastopa Videmcev napram Goričanom ob prilikih njihovega poseta v Vidmu.

Izgubljeno.

Neka oseba je zgubila v sredo 3. t. m. na poti od Raštela do »Monta« 300 lir. Kdor jih najde, dobi 50 lir nagrade. Izroči naj se denar v upravnistvu.

Gospodarski položaj v naših gorah.

Iz Pečin smo prejeli sledeči dopis o tamošnjih gospodarskih prilikah:

Letos je za nas nesrečno leto. Vsled dežja je bil pičel pridelek na belem zitu. Pričakovali smo, da bo pa pri ajdi boljši, toda človek obrača, Bog pa obrne. Toča je vnišila že lepo cvetočo ajdo več kot polovici naših posestnikov. Le malokateri kmet je bo nekaj pridelal. A bolj občutno kot od toče so naši kmetovalci prizadeti z novim zakonom za žganjekuho. Pri nas smo imeli enega glavnih dohodkov iz žganjekuhe. Napravili smo žganja za lastno uporabo in ga se prodali, da smo imeli denar za plačevanje delavcev, davkov in drugih potrebsin. Kje naj jemlje ubogi kmet denar, da bo plačeval vedno večje davke in pa stroške, ki jih ima s kmetijo? Letos imamo tukaj obilo sadja. Drug drugega povprašujemo, kaj naj ukrenemo z njim? Pod razmerami, kakor jih napoveduje novi davek, se ne izplača, da bi stavili sadje v čebre. Posušiti ga tudi ni mogoče vsega, vsaj slabega ne. Kaj naj storimo? Ali naj ga pustimo kjer je, da segnije? Tudi to se nam zdi krivica in škoda, ako pomislimo koliko truda in časa je stato naše kmete, da so vzgojili drevesa. Lahko smo trdimo, da še z nobenim zakonom niso bili gospodarsko tako udarjeni naši ljudje ko z zakonom na žganjekuho.

Vlada bi morala vpoštevati naše krajne gospodarske razmere ter preklicati ta odlok za naše kraje. Naši župani, poslanci in drugi vodilni može bi moralii z vsemi močmi delati nato, da se čim

bolj zniža davek na žganjekuho. Pridelek krompirja je tudi letos še precej dober. Fižola ne bo skoraj nič. Krme bo dovolj. Opazujemo mnogo kupcev za mlečno živino. Ker od sadja ni pričakovati dohodkov, priporočamo našim kmetom, da si oskrbe mlečne krave, ki naj nadomestujejo s svojimi dohodki ono, kar smo s sadjem zgubili. Kmetje združite se, ker v skupni moči se premagajo vse tezave. Bodoca »Mlekarna« naj bo nov vir življenja za naše kmete. Zato podprite jo vsi, da začne delovati po tolikem času.

VALUTA.

Dne 3. oktobra si dal ali dobil:
za 100 dinarjev — 25.50 — 25.90 L.
za 100 avstr. krov — 3.1 — 3.2 stot.
za 1 dolar — 22.20 — 22.30 L.
za 1 funt 101 — 101.30 L

Iz Kmetsko-delavske zveze.

Vsem vojnim oškodovancem, ki so izročili obnovitveno delo Čergu ter napravili tajništvo K. D. Z., da posreduje v njihovi zadevi, javljamo, da sta pri upravi stavbinske zadruge zahtevala večer tozadnevne informacije tajnik K. D. Z. in dr. Stojan Brajša. Ker ni bilo likvidatorjev v Trstu in ker ostali uradniki niso hoteli dati nobenih informacij, ker jim je to baje prepovedano, se je vodstvo zadruge zaprosilo, da določi dan za sestanek, ko bodo likvidatorji v uradu. Upamo, da bomo mogli prihodnji teden poročati o uspehih poizvedovanja.

PROSVETA**Misijonski koledar 1924.**

Zivahnno misijonsko gibanje se je začelo po vojni tudi med Slovenci. Priča tega je peti letnik »Misijonskega koledarja«, ki je pred enim mesecem izšel v Ljubljani v 25.000 izvodih.

Ta koledar je zelo pisane in zanimive vsebine s 50 slikami; kljub temu je cena nizka: samo dve liri. Nekateri teh koledarjev imajo »Znanstveno prilogo« o misijonskem vprašanju, po kateri bodo izobraženci, predvsem duhovniki radi segli, čepravno stane eno liro več. — Prijatelji misijonski! Pomagajte podpirati in širiti misijonsko misel! Čisti dobiček je namenjen »Misijonišču« v Grobljah za vzgojo misijonarjev. Nekaterim misijonskim prijateljem smo ga že poslali in jih prosimo, da ga blagohotno sprejmejo, da tudi na ta način pomagajo širiti misijonsko misel.

Druge pa prosimo, da si ga naročate naravnost v misijonski hiši (p. Mireni pri Gorici), ali pa si ga kupijo v knjigarni K. T. D. v Gorici. Zlasti računamo tukaj na apostolsko gorečnost Marijinih družb!

DAROVI.

Za Slovensko sirotišče: Ljudska posojilnica v Gorici 600 L. g. Leopold Repič, vleposestnik v Ajdovščini 30 L.

Za Alojzijeviče: N. N. s Šentviške gore darovala L. 442.50. Srčna hvala!

Na poroki gdč. Terpinove z g. Černetom je nabrala trgovčeva soproga g. Breščakova iz Gorice 50 lir za »Slov. sirotišče« in 52 lir za »Žensko društvo« v Gorici. Posnemajte!

Vozni red na železnicah.**Podbrdo — Gorica — Trst.**

Podbrdo odh.	—	5.05	9.20	16.40	20.50
Hudajužna	—	5.19		16.54	
Grašovo	—	5.35		17.10	
Podmelec	—	5.45		17.20	
S. Lucija Tol.	—	6.10	9.49	17.55	21.23
Avče	—	6.33		18.10	
Kanal	—	6.44	10.08	18.21	
Plave	—	6.54		18.38	
Gorica N.	5.20	7.26	10.38	19.05	22.09

St. Peter	5.29		19.13
Volčjadraga	5.37		19.20
Prvačina	5.50	11.00	19.30
Rihemberg	6.05		19.45
St. Danjel	6.33	11.29	20.07
Dut-Skopo	6.43		20.17
Repentabor	6.57		20.31
Općine	7.06	11.56	20.39
Trst D. P.	7.45	12.25	21.15

Trst — Gorica — Podbrdo.

Trst D. P. odh.	5.35	6.10	16.30	17.25
Općine	6.07	7.04	17.01	18.15
Repentabor	7.14		18.25	
Dutovlje-Skopo	7.24		18.34	
St. Danjel	7.35	17.28	18.45	
Rihemberg	7.49		18.58	
Prvačina	6.52	8.01	17.49	19.11
Volčjadraga	8.09		19.22	
St. Peter	8.19		19.31	
Gorica Nord	7.21	8.31	18.17	19.43
Plave	8.55		20.07	
Kanal	9.08	18.47	20.19	
Avče	9.18		20.29	
Sv. Luc-Tolmin	8.12	9.50	19.12	20.58
Podmelec	10.05		21.15	
Grašovo	10.15		21.25	
Hudajužna	10.39		21.49	
Podbrdo	8.50	10.55	19.50	22.05

Gorica — Ajdovščina.

Gorica J. P.	doh.	7.15	13.40	18.35	19.25

<tbl_r cells="6" ix="5" maxcspan="1" maxr

DRUŠTVENE VESTI.

Slov. izobr. društvo «Skala» v Gajberjah se najiskrenejše zahvaljuje slav. občinstvu za mnoogoštevilni obisk. Obenem se zahvaljuje pevskemu društvu iz Orehovlj za nastop pevskih točk ter mirenskemu godbenemu krožku.

ODBOR.

MLADENIČ z kmet. ter enoletno trgovsko šolo, vešč slovenščine, hrvaščine in italijanščine želi mesta pri kakem trgovskem podjetju. Gre tudi kot prodajalec. Ponudbe pod «Absvent» na upravo lista.

PRODAM popolno sobno opravo za eno osebo. Ogled: med 11. — 13. in 16. — 18. uro, via Goldoni 6. dv.

KMETIJA obširna 12 johov, uro nad Zidanim mostom, pol ure do župnine, (rodovitne njive, travniki, gozdi, sadje, takojšnjo stanovanje, hlev, vodnjak za 15.000 litrov, na željo tudi po nizki ceni inventar in predelke) proda le radi bolezni Korošec, Rimske toplice, Jugoslavija.

VRATARJA, samskega stanu, po poklicu krojača, oz. čevljarja išče vodstvo večjega zavoda v Gorici. Več povè naša uprava.

JOSIP MUNIH, trgovec pri Sv. Luciji ima na zalogi veliko množino pečnic (kahlelj), nadalje bogato izbiro okovov za stavbe in pohištvo ter gospodarsko orodje, različne klobuke italijanskega in nemškega izdelka, gladke in kosmate (Velour) kakor tudi kape vseh vrst.

Priporoča se cenj. odjemalcem za obilen obisk, ker so cene izredno nizke.

POZOR!
Vinska posoda je na prodaj

VIA FORMICA 1.**Uršulinski samostan v Gorici.**

Dne 15. okt. t. l. se pične v uršulinskem samostanu v Gorici tečaj za krojenje ženskih oblek po posebnem krojnometričnem načinu prof. Klare Gentili.

Sprejemajo se poročene in neporočene ženske in dežele in iz mesta.

Spored pouka obsega: Krojenje in šivanje ženskega, moškega in otroškega perila in celih ženskih oblek.

Tečaj traja šest mesecev s štirurnim tedenskim poukom. Tudi izven teh ur se radevolje dajejo pojasnila in pouk.

Vpisovanje v ta tečaj se je že pričelo. Za nadaljnje podrobnosti se je obrniti — ustmeno ali pismeno — na uršulinski samostan v Gorici.

Ob istem času (15. okt.) se prične tudi običajni vsakoletni tečaj ali šola za vzgojo in celotno domače umne gospodinjstvo. Obeh navedenih tečajev (za krojenje in gospodinjstvo) ni mogoče istočasno obiskovati.

Tudi v Koprivi, blizu Krmina, v «Vili Mariji», podružnici uršulinskega goriškega samostana se odpre tak tečaj za krojenje in šivanje ženskih oblek, ako se oglaši zadostno število obiskovalk iz Koprive in sosednih vasi. S tem tečajem je združen pouk v domačem gospodinjstvu.

Za vpisovanje in druge poizvedbe se je zglasiti — pismeno ali ustnencem — pri prednici «Vile Marija» v Koprivi (Capriva).

ZAHVALA

gosp. Augustu Ravniku, generalnemu zastopniku zavarovalne družbe L'UNION v Gorici, Corso V. E. 28, za točno izplačilo odškodnine od moje pogorele hiše, dasi je bila nepravilno zavarovan. V pogodbi je bilo navedeno, da je hiša pokrita s korci, v resnici pa je bila pokrita z deskami.

Svetujem, da se vsakdo pravilno zavaruje.

Knežak, 26. oktobra 1923.

Gregor Šorc, Knežak.

Bednařikova knjigoveznica

se je preselila v prostore Zadružne tiskarne, Riva Piazzutta 18 ali via Orzoni 33. Izvršuje vsakršno priprosto ali nejfinejše delo. Priporoča se vsem rojakom, zlasti pa gg. županom in učiteljem ter prosvetnim društvom. Naročila sprejema direktno ali pa tudi potom knjigarne K. T. D.

RADI PRESELITVE prodam vec

klavirjev, barmonijev in polištvo po jako znižani ceni. — Iv. Kacin,

Radi selitve je na prodaj nov kompletna spalna soba po ugodni ceni. Naslov pove uprava «Goriške Straže».

Prodaja na obroke.

S prvim septembrom je otvorila firma: «Grande Emporio Rateale» (centrala v Trstu),

Via Garibaldi 20, II p. (prej via Teatro)

svoje podružno skladišče.

Prodaja: izgotovljene obleke in po meri, najfinejše manufakturno blago, suknje, dežne plašče, obuvalo, klobuke, ovratnike, rokavice, naramnice, perilo itd.

Cene brez konkurenči! Obroki mesečni in tedenski. Krojačnica prvega reda. Gorica, Via Garibaldi 20-II.

VELIKE ZALOGE PO ZNIŽANIH CENAH

Izredna prodaja na račun tovarnarjev.
VIDEM - Via Savorgnana št. 5 - VIDEM
VELIKANSKA ZIMSKA PRODAJA

V bogati zalogi raznovrstnega zimskega blaga nudimo svojim cenj. odjemalcem zadoljivo izbero po najnižjih cenah.

Naštejemo nekatere kose:

Brisače „Nido ape“	L. 2.90	Gobaste brisače	L. 2.75	Angleško lahko platno, m. po	L. 3.95
Obrobljene žepne rute	" 0.75	Ženske, črne in barvane nogavice ,	2,75	Ženski jopiči	7.90
Možke nogavice	" 0.95	„Oxford“ za srajce, m. po . . . . ,	2,95	Vezena spodnja krila	9.90
Čajni prtiči	" 1.25	Domače platno, m. po . . . . ,	2.80	„Combineuse“ za gospe	14.90
Cvirnati prtiči	" 2.25	„Velour“ za ženske plašče, m. po ,	22.—	Rjuhe z živim robom	29.90
Gobasti prtiči	" 1.75	Srajce vezena	8.90	Posteljna odeja	27.90
Kuhinjske brisače	" 1.90	Ženski jopiči vezeni	3.50	Volnena odeja	29.90
Obrobljeni prtiči	" 2.50	Dvonitno sukno 100 cm.	4.25	Žimnata blazina	49.90
Madapolan, m. po	" 2.50	Prehodne preproge, m. po . . . . ,	4.50	Vezana rjuha za 2 osebi	49.90
Švicarska vezenina	" 2.50	Preproge za pred posteljo . . . . ,	4.90	Kovtri barvani	59.90
				„Doubleface“ za možke plašče, m. po ,	29.—

Bogata izbera moškega in ženskega blaga. — Najfinejši plašči. — Žametno blago za lovce. — Izgotovljeno perilo. — Spugna blago za ženske ebleke. — Platno razne višine. — Prti in prtiči, — Brisače. — Namizno perilo. — Volnene in bombaževe maje. — Preproge. — Zavese. — Prevlake za mobiljo. — Posteljne odeje vseh mer. — Opreme za neveste, za prenocišča, za zavode, za penzijone, blazine izgotovljene iz žime in volne.

Posebno črno blago za duhovinke. — Neposreden uvoz volne za matrace.

Vsako blago, ki ne odgovarja bodisi po kvaliteti bodisi po ceni se lahko vrne.

Na debelo in drobno! - STALNE CENE! - Posebni popusti za razprodajalce.

Stalna izložba z zaznamovanimi cenami